

országos törvényhozással egyenrangú és egyenlő jogkörűnek hirdették. A czél természetesen a fentebbi alkalommal csak annyit volt, hogy hiigye el a királyföldi románság, hogy irányában sokkal jobb, atyább és méltányosabb a szász univerzitás, mint az ország törvényhozása és kormánya.

Még csak egyet! Midőn a magyar állami subventió megvonatot a brassói román gimnásiumtól azért, mivel-hogy annak előjárása nem volt hajlandó megfelelő befolyást engedni az ország közoktatási miniszterének; ugyanakkor egy másik miniszter, a közgazdasági, jelentékeny összegekkel segélyez minden beavatkozási feltétel nélkül 3 szász tanintézetet a Királyföldön.

Olyan vidékeken, a hol a földművelők többsége épen nem nyelvi, Brassóban, Medgyesén és Beszterczén, három tisztán német nyelvi, részben Németországból importált s viszonyainkra nem is hederítő tanárok vezetése alatt álló gazdasági iskola áll fenn országos segélyvel.

Ezen intézetek egyike elég vakmerő volt azzal az indítvánnyal állani elő a közelebbi universitás-ülésem, hogy még látszólag se tanintásként benne a magyar nyelv; hanem törültsék ki véglegesen minden hűmézés nélkül. — Ez megleltési irányra nézve átmeneti fokón álló románság előtt.

Vázlatos fejtegetésem czéja a következő három tétel:

Ha szükséges nagy szigorral lépni fel a brassói görög keleti gymnasiummal szemben, mérjünk ugyanazon mértékkel a királyföldi szász és semmivel sem hazafiasabb tanintézeteknek is.

Ha betiltjuk az idegen államsegélyt s saját államunk csak feltételesek engedélyez (igen helyesen) a brassói görög keleti gymnasiumot; bírjunk erővel végrehajtani, hogy a szász universitás és a szász municipiumok méltányosan osszák ki az iskolai czélra fordított közjöveldelmeket a kebelokban levő hittételeknek, vagy nemzetiségek közt. Ez ugyancsak nagy áldás volna a szegény magyar nemzetiség névéis.

Végül gondoskodjunk, hogy a Királyföld első szász és román tanintézeteknél állami nettalán káros hatását teljesen megbizható magyar tanintézetek ellensúlyozzák.

R—s.

szakbizottságnak, hogy az e tárgyban jelentést mielőbb beadván, a ház azt a költségvetés tárgyalása közben is felvehesse, hogy belőle minél előbb törvény legyen, az e tekintetben szükséges előmunkálatok megtétele mielőbb megkezdésesek.

Fölvetendő volna továbbá meg az ülésszak alatt a néptanítók nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslat, mely egészen felvett szerelvé, tárgyalás alá vehető. Tovább felvethető: az 1874. XIV. t. cz. alapján felvett államkölcsön beczikkelyezéséről; és az elzalogosított gyulai korona-uradalom visszaváltásáról szóló törvényjavaslatok, melyek szintén azon stadiumban vannak, hogy rövid tanácskozás után elintézhetők.

Tárgyalandók volnának továbbá a külföldi dohánnyért fizetendő engedélyi illeték megváltoztatásáról, a melyre nézve a két állam miniszteriuma közt létre jött az egyezmény; — a fémjelzési törvény és szabályok módosításáról; — a budapesti áru- és értéktörvény választott bírósági előtt előforduló iratokért járó belyégilletékekről szóló törvényjavaslatok.

Fölvetendők még a törvénykezésre vonatkozó két javaslat, melyek — ha jól tudom — a bizottságok által már tárgyalattak; t. i. a bírósági végrehajtók hatáskörének módosításáról és a kézbesítésekéről.

Tárgyalandók volnának továbbá az erdélyi katonai kórház bértöbbletének fedezésére szükséges póthitelről; — a berni általános postaszász és beczikkelyezéséről és a függőben maradt hiteltruházásokról szóló törvényjavaslatok.

Ezeknek kivül még tárgyalatni kívánom a kormány a következő törvényjavaslatokat, melyek azonban még a ház asztalára nem lettek. A közbüntetések költségei kiadása iránt Orszószággal kötött szerződésről; — az első folyamodási kir. törvénysek számaának leszállításáról; (Helyeslés) a nemzeti színház bérháza tárgyában előterjesztendő törvényről. Ezek közülök vannak, s mihielyt fel fognak szerelnetni, szerencsének lesz azokat a ház asztalára letenni.

Csupán tájékoztatást végtél fel kívánok említeni még néháy törvényjavaslatot, — melyek az esetre, ha a felsőházat kevés idő alatt elintéztet találhatnak, a mi egy kis jóakarattal mellett lehetséges, szintén meg ez ülésszak alatt tárgyalhatnának. Ezek a következők: a husz, szász, czukori és söradótételeinek a méterrendszerre való átszámításáról, — a mi igen kívánatos, s a monarchia másik részében legközelebb életbe is lép. Továbbá: a képviselői igazolásnak a kir. curia hatáskörébe utatásáról. (Helyeslés.) A választási törvény ugyanis ezt elrendelte, csakhogy elhatározza, hogy ennek módjáról új törvény alkotassék. Ha e törvényjavaslat tárgyalására idő nem maradna, fennmarad természetesen az eddigi szokás.

Szükségesnek tartam továbbá a kormány az északkeleti és a nyiregház-ungvári vasutársaság pótkövetései iránt kötött egyezménynek tárgyalását, s a katonai beszállásos ideiglenes szabályozásról szóló törvényjavaslat fölvetélt.

És végre (Zsedényi Ede: elég lesz már! Derültség.) pedig egyet akarnek megemlíteni s a t. ház figyelmébe ajánlani, t. i. a kereskedelmi kódexet, mely már tökéletesen elkészült, és szakferfiak által is megbírtatott. Ennek életbe lépését a kereskedelmi világnak nagy megnyugtatására szolgálja. En ugyan az en bloc elfogadások nem vagyok barátja, de ha a kiállítás volna arra, hogy a t. ház egy szakértőkből álló küldöttséget kiküldene, mely e törvénykönyvet átvizsgálná, s ha a t. ház e küldöttség kedvező véleménye esetében hajlandó lenne ezen kódexet en bloc elfogadni, azon esetben a kormány ezen törvényi szintén a ház elébe terjesztene.

Ezek után t. ház, az a kéresem, (Halljuk!), hogy ha az általam jelzett javaslatok felvétele a t. háznak helybenhagyását meggyerné, méltózzassék a költségvetés tárgyalására a holnaputáni napot kitűzni, és az általam felsorolt és betervezett törvényjavaslatokra nézve elrendelni, hogy részint a bizottságok, részint az osztályok azokat tanácskozás alá vegyék.

Végre még ki akarom jelteni, hogy a kormányának szándékában van a házszabályok némely §-aira nézve némely indítványokat és módosításokat előterjeszteni, (Helyeslés.) s hogy igen óhajtanok, ha azon küldöttség, mely az állami zárszámadások megvizsgálására küldetett ki, valamint szintén azon bizottság is, mely a keleti vasut megvizsgálásával bízott meg, minél előbb beadván jelentéseiket és a ház azok iránt még ezen ülésszak alatt határozza.

Ezek voltak, miket előterjeszteni kívántam. (Helyeslés a középén.)

Széll Kálmán pénzügyminiszter hozzászólása fejtetegi a kormány álláspontját az 1875. évi költségvetés irányában. Ez idő szerint nem tartja a kormány főládatának, egy részletes kimerítő pénzügyi program előterjesztését. Ez irányban eredményel a törvényhozás előtt actióba lépni csak akkor lesz lehetséges, ha a kormány együttal konkrét javaslatokkal, biztos számítások alapján fektetett tervezzelkel állhat elő. Ma a kormány csak az általa követni óhajtott irányt jelzehtti, a mely irány megvalósításának mikéntjéről akkor fog számolni, ha saját költségvetésévé lép elő.

A kormány czéja: megrovánalt pénzügyeink megjavítása s oly alapon való rendezésük, hogy az egyenlyű államháztartásunkban tartósan fenállhasson. Az irány e czél elérésére: állami kiadásaink megszorítása s jöveldelmek fokozása. Szólv egész meggyőződésével támogatta azon pénzügyi politikát, mely már a folyó évi hány jelentékeny részét adóemeléssel kívánta fedezni.

A megváltozott helyzettel szemben az egyeni nézet merészségének további fenntartás jogosulatlannak tartja, és azért letett arról, hogy az általa támogatott pénzügyi politika már 1875-ben egész terjedelmében érvényesíttessék, letett azon meggyőződésben, hogy ha a minden ténen egész erőlyl megindított reformok a kellő időben kívánt eredményre nem vezetnek, az ország nem fog kéni kellő időben meghozni azon áldozatokat, melyek az államháztartás biztos alapokra fektetése és az állampénztár fizetéképességének fenntar-

tása czéljából halaszthatatlanok lesznek. A kormány épen azért, hogy a maga elé tűzött feladatok megoldására irányzott működsére időt nyerjen, tartózkodott a folyó évre nézve új költségvetés előterjesztésén, hanem elfogadja az 1875-é nézve benyújtott költségvetés a pénzügyi bizottság által tett változtatásokkal. A miniszterium ennek keretén belül is a legnagyobb takarékságra fog törekedni; hogy e megtakarítás igen nagyok nem lehetnek, az mindenké természetesen fogja tartani a ki tudja, minő scrupulositással járt el a pénzügyi bizottság, Szólv általános vonásokban tájékozást nyújt a megtakarításokról, a melyek 1875-é nézve a költségvetés keretén belül lehetségesek. Mindenekelőtt a fedezetet illetőleg kiván némi tételt reificálni. A dohánnyevődek fedezetét a pénzügyi bizottság bruttó számúta 29 millió 744,850 forint vélt, a mi 1,086,000 forint fog apadni, s így szólv 28,658,000 forint megállapítását kéri. Hasonlag kéri, hogy a bányák jövedelméből 519,000 forint számítsassék le. A kétösszeg téz 1,600,000 forint. Az 1875. évi költségvetésből továbbá tévedésből kimáradt az ez évre esedékes államsegély a Ferenc-csatorna számára, mi fél milliót tesz. Összesen 2 1/2 millió meghaladó összeg erejéig romlanék a költségvetés mérlege.

A kormány mindenképen igyekezett ennek ellensúlyozásául már 1875-é nézve is megtakarításokat tenni, melyeket a részletes tárgyalás alkalmával az illető pontoknál fog előadni. A belügyi, kereskedelmi és közlekedési tárcák költségvetésének keretén belül, mintegy 350,000 — 400,000 forint tesz megtakarítható, a pénzügyi tárcza költségvetésének keretén belül, hozzá számítva azon összeget, mely annilyfogy megtakarítható, hogy a kataszteri munkálatok nem kezdődtek január 1-én, 2,350,000 forint lesz megtakarítható.

Az adóbizottság által beérlyalt törvényjavaslatok keresztülvételétől körülbelül 4,584,000 forint jövedelmét vár meg ez évben. E jövedelmi fokozás számbavetele mellett is jelentékeny marad ez évben a deficit, a mielőzt azon következtetést vonja le, hogy mindent el kell követni arra, hogy ezen költségvetés hiányától átmeneti költségvetés maradjon, s hogy a mi a költségvetésre nézve már nem lehet megtenni, azt tegyük meg a jövő évi költségvetésben erők egész megfizetésével.

Még szavaknál felhívja a házat, hogy a mostani rendkívüli nehéz körülmények között miközök közre, hogy a kormányának ideje maradjon a jövő törvényhozással elterjesztendő törvényjavaslatok előmunkálatának megtételére.

A sorrendje nézve, a melyben az egyes tárcák költségvetéséit tárgyalandók, a következők ajánlja: A miszterelnökség, az ő felszólott, a megszavazandó budget keretén belül eléri iparkodék.

A második ok, a melynél fogva nem kívánok a részletes tárgyalásnál elvi vitákat előadni, az t. ház (Halljuk!) hogy nem tagadhajuk, miszerint azon budget, melyet tárgyalni fogunk, nem a jelen kormány budgetje. Nem lehet ez másképpen t. ház, és ennek következtében ez csak átmeneti budgetnek kell tekintenünk. De, mert az én veledészem szerint nagy súly fekszik abban, hogy épen a pénzügyi és jelenen az előirányzott kérdések vitatásánál az initiativa és az azzal járó felelősség a kormány kezében legyen, és mert nem kívánom ezen felelősséget bármiképen alterdálni az által, hogy t. ház bizonyos tétéleknél bizonyos megtakarítások decretálása által azt mintegy fedezze helyesbesek tartom, hogy ezen budget egyes tétéleit, mint azt t. barátom is megjegyvezte, maximumnak tekintessék a ház részéről, és a ház azon óhajátat nyilvánítsa, hogy a már megkezdett megtakarítások a kormány által ezen budgetnek keretén belül is a legérvevényesbenn folytattassanak. Ezek azon okok, melyeknél fogva a budgetnek részletes tárgyalásánál minél tartózkodóbb álláspontot fogok elfoglalni. (Elnék helyeslés.)

Lázár Ádám a polgári törvénykezési rendtartás módosításáról, — a váltójogról és a kisebb rendőri pótlásokról, — valamint a kisebb értékű polgári pereknek a rendes bíróságtól a közgazdasági közvekre való utatásáról szóló törvényjavaslatok meg ez ülésszak alatt kívánja tárgyalatni.

Perczel Béla igazságügyminiszter sajnálja, hogy ezen tárgyak a sorozatban nem voltak felvethetők, de a kormányra nézve okvetlenül szükséges, hogy a jelen ülésszak minél előbb befejeztesse, hogy a kormány azon nagy feladatoknak, melyekre vállalkozott, melyeknek megoldását az ország töle méltán várja, — megis felvehessen. A kormányának ezen kívánssága előzől szem zárhozatotok el s így bármily nehézségre esik is ezen kérdések elintézésének elodázása, lehetetlen, hogy ezen kívánsságot ez időszert teljesítessék s kéri a házat ne tekintse a kormány által előterjesztett sorjegyeket azon tárgyak összeszégének, melyeknek keresztülvételére a kormány vállalkozott vagy a melyeket a kormány keresztülvétmi szándékú. A kormány ezen tárgyakat minden oldalról tanulmányozván, a legközelebbi országgyűlés alatt sokkal alkalmasabb időben képes is lesz ezeken keresztülvételét előmozdítani.

Ajánlja a kormányának által előterjesztett sorjegyek elfogadását. — (Helyeslés.)

Simonyi Ernő kijelenti, hogy semmiféle törvény en bloc elfogadásába nem egyezik bele, s ezért megkívánja, hogy a költségvetés a lehető alapossággal tárgyalassék.

A pénzügyminiszter által a költségvetésben 2,900,000 forint megtakarítással meg végledve, de ezen összeg megtakarítására vonatkozólag szeretnék a részleteket is megismerni.

A deficit sokkal nagyobb, mint a mennyire a pénzügyi bizottság jelentésében van előirányozva, s ennek a deficitnek mi módon fedezését a pénzügyminiszter egészen nélkülözve, mert ő 2,900,000 forint tesznek a megtakarítások, 4,800,000 forint becslési azon jövedelmet, melyet az általa előterjesztése hozott adótervények fogának eredményezni. Ez mindössze nem egészen 8 millió, a mi nem elegendő azon deficit fedezésére; azt pedig, hogy honnan fogja fedezni a többit, azt a pénzügyminiszter nem mondta meg. Kér e tekintetben fölvilágosítást a pénzügyminisztertől.

Széll Kálmán pénzügyminiszter: T. ház! A hozzám intézett kérdésre én hosszasan válaszolni nem tartom helyesnek, sem szükségesnek, kivált ha igazán és tétleg el akarjuk, mit a t. képv. ur is szives volt kiáltásba helyezni, hogy a költségvetés tárgyalása elé akadályokat göríteni nem fog. En a jelen körülmények között adható felvilágosításokat kötelességemnek fogom tartani megtenni a költségvetés részleteinél s épen a fedezetre vonatkozólag, miután a pénzügyminiszteri tárczáknak költségvetése az általam említett sorrend szerint az utolsó helyen van, kész vagyok akkor a fedezet részleteire vonatkozólag is nyilatkozni. Más részről bátor vagyok meggyezni, hogy előbbeni felszólalásomban ki nyilatkoztattam, miként vélem a f. évi költségvetés hiányt fedezhetni.

Engedje meg egyébiránt a t. képviselő ur, hogy e hiány nagyságára vonatkozó számításaim reificáljam. A költségvetésben, igen jól tudhatja a képviselő ur, miután a pénzügyi bizottságnak tagja — 25 1/2 millió forint deficit volt felvéve, mely az adóügyi bizottság által tárgyalat törvények hatása s az általam is kiáltásba helyezett megtakarítások számbavetele mellett leszállított mintegy 19 millió forintra. Ezen 19 millió hiányt — minthogy teljes lehetetlenségnek tartom most, a helyzet nehézségeiből kifolyólag, más fedezeti módot kiáltásba helyezni — én a folyó pénzkészletből szándékoztam fedezni, és azon módon való fedezés a t. háznak javaslatba hozni. En kételemem, hogy az, a ki méltányolva a helyzet nehézségeit, én kételem, hogy az a ki azt akarja és pedig épen a képviselő urnak álláspontjából is, azt akarja, hogy ez ülésszak minél előbb végeztesse be, kételem, hogy képes legyen egy pozitív, egy realis, egy biztos fedezeti módot felajánlani, mely az 1875-iki évben előálló deficitet fedezni hivatva leend. Igenis kijelentem újból, a mint már előbb kijelentettem, hogy az a meglevő pénzkészletből fog fedeztetni. Kijelentetem, hogy azt nagy bajnak tartom, kijelentetem azonban reményemet is, hogy az egy átmeneti baj, mely hogy az legyen, adja isten, és kijelentetem, hogy ily viszonyoknál nem szabad többé szemben állanunk. Ezen vételemnek tehát gyökeresen kell segítenie, de épen azért, hogy ezt tehessük, hogy a jövőt előkészíthessük, ismétlem én a jövőt végtelemen szulyal bír azon körülmény, hogy ezen kérdéseken most átháladva oda törekedjünk, hogy meg kezdessük azon alapok előteremtését, melyek előteremtése után ily fedezetre több szükség nem lesz.

Még csak azon megjegyzezt legyen szabad tennem a t. képv. urnak, hogy ószintén megvallo, hogyha ezen előterjesztést iránt azok viselnek scrupulositást, kik az adóemelésre lelkesedtek, azt értemed, de hogy azt a t. képv. ur teszi, ki az adóügyi bizottság által tárgyalat adójavaslatok ellenében azon principális állást foglalja el, hogy nem szavazza meg ezt, a képv. urtól ószintén megvallo legkevésbé vártam.

A helyzet kénszerűsége előtt meg kell hajolnunk. Ma még fedezet, miként már említettem, a meglevő pénzkészletnek kivül nincs; de azon leszünk, hogy ez ne legyen így, hogy az 1876-ki költségvetés annak idején terjesztetvén elő, s a kormány javaslati idején tárgyalatvén, ne álljon be hasonló kénszerűség, melyet ma sem én, sem a kormány, sem bárki más megvaltoztatni nem képes. (Helyeslés.)

Ma a ház József elvárja a kormányt, hogy az uszonatörvény előterjesztésétől kezdve költségvetés tárgyalása alatt, vagy az adótervényjavaslatok közt be fogja hozni, az esetre pedig, ha a kormány ezt nem tenné, kijelenti, hogy ő és elvtársai mindent el fognak követni, — hogy ezen javaslat tárgy alása előtt az országgyűlés be ne zártathassék.

Ezután a ház a költségvetés részletes tárgyalását a szerdán d. e. 10 órákor tartandó ülés napirendjére azon sorrendben tűzi ki, melyet a miniszterium megállapított. A kataszteri bizottság pedig utasítatik, hogy a kataszteri törvényjavaslata telt főrendiház módosításait mielőbb tárgyalván, jelentését nyujtsa be, hogy az a költségvetés tárgyalásának felbeszakításával is tárgyalassék.

Ezután a ház február havi költségvetése észrevétel nélkül változtatlanul elfogadtatván, következett a képviselőházi pénztár, év január havi pénztári számadásainak kimutatásáról szóló jelentés tárgyalása.

Gubódy Sándor az egész kimutatást feleslegesnek tartja, s kéri a házat, hogy ne kinnova a pénztárnokot oly munka teljesítésével, melynek senki nem veszi hasznát, hanem a kimutatás helyett utasítsa a számvizsgáló bizottságot, hogy néha-néha vizsgálja meg a pénztárt. Hasonló értelemben nyilatkozik Ma da rász József is, ki egyuttal a gazdasági bizottság kívánja az egész felügyelet bizniti.

A ház Majoro s István és Kemény Mihály báró felszólalásai után a bizottság jelentését tudomásul vette.

Ezután beadták a szavazati jegyek a pénzügyi bizottság két, a kataszteri bizottság két, az adóügyi bizottság két, a közoktatási bizottság egy, a közalpok és alapítványok megvizsgálására kiküldött bizottság egy, a naplóíró bizottság egy tagjára.

A szavazás eredménye a legközelebbi ülésben ki fog ki hirdettetni. Ezzel az 1/2 órákor véget ért.

A magyar éjszakkéleti, a duna-drávái és a magyar kir. államvasutak kivételével új alkalmazásnál a hazai körkötet alkalmazotaknak szélesebb működési kör nem engedtetik; sőt van eset réa, hogy az idegen befolyás alattomos uton és ha kell nyíltan is minden elmélyűt mozgásba hoz, még aljas eszközököt sem riad vissza, hogy az időközben kiképzett és így veszélyessé válható hazai versenytársaktól idejekorán megszabadulhasson.

Menjünk tovább: kérdéses min. rendelt megjelenése után is vaspályáink legnagyobb részénél a használatban levő különféle üzleti nyomtatványokból még mindig nem szövegű készlet nyomattatik; ezen német szövegű nyomtatványok most már nagyobb részt csak a kamatbiztosítás rovására vonhatók ki a használatból. Igaz ugyan, hogy a miniszteri rendelt világos határozatával daczoló ezen intézkedés káros következményeit az által lehet ellensúlyozni: ha az államkormány az illetéket a nyomatási költségek megtérítésében elmarasztalná, és ha egyzersimond a magyar szövegű üzletnyomtatványok központosított kiállítását egyelőre legalább a m. kir. állam- és a kamatbiztosítás igénybe vevő vaspályákra nézve azonnal elrendelné.

Ugyancz áll a vasutaiteli utatásokról nézve is: vaspályáink túlnyomó része a szomszéd osztrák vasutaktól évek előtt lemaradt most már jobban elévült határozományokat tartalmazó kizárólag német szövegű utatásokról látja el közeget; ezen mintegy 60 darab üzletutatás legnagyobb részének a haladás igényébe képest leendő központosított kiállítás által, — tekintve a megtakarítás és a szolgálat egyöntetűségének előnyét, — a hivatalos nyelv érvényre emelése szintén tetemesen elősegíthetnek.

Hasonlóképen kellene az ugyanazon egy tárgyat tartalmazó körözvények vagy szolgálati rendeletek központosított fogalmazásáról és kinyomtatásáról gondoskodni; így a keleti marhavás állásról, új vonalak, állomások, hajózási megnyitásokról stb. minden egyes vasut egyik magyar, a másik magyar-német, a túlnyomó rész kizárólag német nyelven szerkesztés és nyomtatás évente százakra menő körözvényeit; mennyi munkaerőt és nyomatási költséget lehetne megkímélteni, ha a feladatot a vasutak által megteremtendő önköltségek felszámítása mellett pl. a magyar kir. államvasut vállalná magára.

És itt mellesleg megemlíthetjük még, hogy a táviradi hívó-jelreke hazai vasutainknál még mindig a német é snevezések kezdőbetűi használtaknak.

Fájdalommal kell constatálnunk a tényt: hogy a személyzeti létszám leszállításának ürügye alatt újabban is sok jeles és alkalmas hazai szakértő let elbocsátva a hazai vasuti vállalatoktól, akkor, a midőn a végrehajto hatalom rendelkezétek világos határozata értelmében az állam hivatalos nyelvét nem értő és így hivataloskodni képtelen jobban egyoldalul képzett idegen szakértőket kellett volna elbocsátani és illetőleg belföldi szakértő által felváltani, hogy a magyar szakértők jelentékeny része az állampénzügy rovására fordításra vesztetgi drága munkaidéjét; szólv, hogy a hazai értek, erő, szellem és ily rovására a helyzet még mindig az idegen értek, befolyás, nyelv és szellem dominálja.

Íly bevégzetnek látszó tényekkel szemben az államhatalom támogatásának hiányában, az államalkotó és fenntartó fajnak meg kellett volna hajolnia az adott viszonyok kénszerű hatalma előtt; — de azért mégis napontként szövösöl kitartással ragaszkodott természetesszerű előhajlón, meg levő győződve arról: hogy az állam jöveldelméből kamatbiztosítás czime alatt évente fizetendő óriási összeg eked k lend arra: hogy az önkormányzati jegy palástja alatt idegenek által folytatott eddigi szomorú eredményű államellenes gazdálkodás illetheek helyen vegyve komoly tanulmányozás tárgyává tetessék.

Jól tudjuk azt, hogy ha már az idegen befolyás és értek az államhatalom elnéző, passiv magatartása folytán ily hatalmas gyökeret verhetett hazánk talajában, azt most már onnan egyzersre eltávolítani nem lehet; bárha másrészt az általam jöveldelmek ezen természetellenes viszonyokból és érdekharezből eredő aránytalan terhelessé gyors, pozitív és oly természetű intézkedések igényel, melyek mihamarabb czélhoz is vezetessen; mert az állam jöveldelméből előszed, az oszkeri üzletrendszer követelményeinek legnagyobb részt megfelelően még képen idegen elemek által egyoldalul magyarizott önkormányzati jog ürügye alatt még tovább folytatandó államellenes gazdálkodás az állami nyelv és a hazai értelemlökés oly mértű elnyomását vonhatná maga után, az idegen elemek érdekeinek és befolyásának túlsúlyát annyira kifejezhetné, hogy utób ennek ellensúlyozására az államhatalom beavatkozási joga, a hazai kormány rendelkezésére álló eszközök elégteleneknek bizonyulhatnának.

De talán nem is ütözhetünk meg oly nagyon abban, hogy az állami nyelv és a belföldi értelemlökés jogosult igényeinek kielégítésére irányuló miniszteri rendelkezés az ismert vasutak kivételével eddiggel csak meddő administratív erőlködés maradtak: ha meggondoljuk, hogy ezen állami létünket és érdekeinket oly közelről érintő természetellenes helyzet előidézésében és fenntartásában azon hatalmas társulat viszi a vezérserepet, mely az orvosi csatlakozás folytán most már 195 mérföld hosszú, három állam területét át-szólv világförgalmi várom felett rendelkezik.

Csak újabban közmegebotránkozást idézett elő azon hír, hogy a cs. kir. osztrák államvasut igazgatósága a m. kir. közelekedés- és közmunka-ügyérhez intézett felszólalásában kétségbe vonta, sőt megtagadta az államhatalom azon jogát, hogy az állam területén levő közlekedési vállalatok ügykezelési nyelvet meghatározhassa; de ha ezen vakmerő és absurd állítást az államhatalom vissza nem utasítaná, akkor még bekövetkezhetnék azon eset is, hogy az egyik vasutnál francia, a másiknál angol, a harmadiknál német nyelv legyen az üzleti nyelv.

* Tévedés: — a nemzetközi távirásztati egyezmény értelmében a francia elnevezés kezdőbetűi. F. A.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése március 8-án.

Elnök: Ghyecz Kálmán. Wenckheim Béla báró miniszterelnök az esti lapunkban közölték után igy végei be előterjesztését:

Tárgyalandók tartja továbbá a kormány meg ez ülésszak alatt a kataszteri törvényjavaslatot, melyre nézve a két ház közt csupán két pontra nézve forogván főn vélemény különbség, azt hiszem, legcélszerűbb lenne e tárgyat kiadni az illető

harmadik napra elterjesztésére. — A kormány a brassói görög keleti gymnasiummal szemben, mérjünk ugyanazon mértékkel a királyföldi szász és semmivel sem hazafiasabb tanintézeteknek is. — Ha betiltjuk az idegen államsegélyt s saját államunk csak feltételesek engedélyez (igen helyesen) a brassói görög keleti gymnasiumot; bírjunk erővel végrehajtani, hogy a szász universitás és a szász municipiumok méltányosan osszák ki az iskolai czélra fordított közjöveldelmeket a kebelokban levő hittételeknek, vagy nemzetiségek közt. — Ez ugyancsak nagy áldás volna a szegény magyar nemzetiség névéis. — Végül gondoskodjunk, hogy a Királyföld első szász és román tanintézeteknél állami nettalán káros hatását teljesen megbizható magyar tanintézetek ellensúlyozzák. — R—s.

A függetlenség párt ma d. u. 4 órákor tartott értekezletén, mint halljuk, kibocsátandó manifestumának tervezetét vitatta, s a tervezetet el is fogadta.

A magyarországi gazdasági bizottságok a közlekedési miniszternel. — Ez alkalommal a miniszter megjegyzt, hogy a vasutak egyike lehető gyors elintézését tűzte ki célul; gondoskodni fog, a mennyiben ezt az ország anyagi viszonyai megengedik, hogy az újabb vasutak a szükséges forgalmi eszközökkel és nélkülözhetetlen beruházásokkal ellátassanak, azt azonban a legszorosabk takarékoság lesz mérvadó; a vasutak építéséből fennálló függő ügyek megoldását fontosnak elismeri, mert tudja, hogy azok függőben tartása által mind az ország hitelé, mind a vasutak iránti bizalmát szorít. Nem szakember ugyan, de évek óta figyelleml kísér a házi vasutak viszonyait, s a mennyire e viszonyok megengedik, azok lehető gyors megoldását szándékozza. A mi a nyugdíj-szabályokat illeti, az ebbeli előterjesztésnek tanulmányozását első gondjái közé sorolja, mert elmeri, hogy eziránt az intézkedés további halogatást nem szenvedhet. Mindenesen az ország érdeke irányadó és meg van győződve, hogy ezen törekvésében nemcsak a magyar igazgatók által fog támogatatni, hanem a nem magyar igazgatók által is, mert tudja, hogy ily kitüntetett állásban levő egyének méltányolják azon kötelességet, melyvel azon országának tartoznak, a melynek javadatnál élvezik.

A II-iki egyetemes tanítói gyűlést rendező bizottság f. hó 7-én tartotta meg utolsó előtti gyűlést. E gyűlésen olvastattak fel a magyarországi tanítók gyermekei számára gyűjtendő alapítványokról szóló szabályok, melyeket egész terjedelmükben közlendünk. Ugyanezen gyűlésen bemutatta a bizottság titkára a rendezett számadást, mely a vizsgáló bizottságnak kiadatot, a gyűlés rendezése után felmaradt összegből a bizottság 365 forintot a III-dik egyetemes gyűlés rendezésének előleges költségeire rendelt, — s 100 forintot, valamint az 500 gyűlési naplóért befolyandó összegzet a magyarországi tanítók gyermekei számára gyűjtendő alapítványok megvalósítására — és ez a czélra ajánlotta fel P. S. titkár is a „Napló” szerkesztéséről a bizottság által neki megszavazott 200 forint tiszteletdíjt.

harmadikán német ügykezelési nyelvet lehetne alkalmazni, mialatt a vasutak költségei éntérkeznek, az állami felügyelet és ellenőrzés lehetetlenné tétetnek.

Hasonló eset más államokban még elő nem fordult; sőt tudomásunk van arról, hogy éppen az osztrák államvasút igazgatóság a szomszéd román fejedelemség területén épülő saját vasútvonalához csak az egyenetlen szerződést az üzemeltetők, kik teljesben bírnak a román nyelvet, vagy kik hozzájárulnak azon feltételhez, hogy egyszerűen elbocsáthatók lesznek, ha egy év alatt a román nyelvet teljesen el nem sajátítanak; tehát ugyanazon vasut, mely a román fejedelemség állami jogát elismeri, tisztelben tartja, azt hiszi: hogy a magyar királyság állami jogát fiktíonálva lehet tekinteni.

Sokan vannak, kik nem látnak semmi különbséget abban, hogy az osztrák államvasút tárgyalás fonalához első és második fordulóig csatlakozó magyar pályák saját-képi hozzájárulást és kereskedelmi üzletvezetésnek idegen az osztrák államvasút iskolájának idegen ajku növendékei állanak, az osztrák államvasút üzletrendszerének gépies utat uralkodnak; pedig ez nagyon is figyelemre méltó jelenség, ha meggondoljuk, hogy ezen hatalmas tárgyalás igazgatóságán nem kimélt semmi áldozatot, midőn nagy szabású üzlet-monopoliumának érdekeiről, vezérszereléséről, közvetve vagy közvetlen befolyásának kiterjesztéséről, biztosításáról van szó.

Ezzel csakis azon tény constatirozására szorítkozunk, hogy míg az osztrák államvasút 40-45 frank oszlopoktól juttat részvényesének, addig a mi kir. államvasutak északi hálózata, mely a ki- és beviteli és az áruszállítási forgalomra nézve az osztrák államvasutakkal szemben az északi-nemet emporiumok előnyös távolsági viszonyaital fogva a versenyképesség egyik legfontosabb kellékét bírja, a szilenczi közösen behozatalán kívül, dacára az aránytalan nagy számu kötelekforralmak létezésére fordított roppant munkaerő és költségeknek, a ki-be és átszállítási forgalmat illetőleg, szemben az idegen érdekek koalíciójával — midőn még ezen vaspályái is, melynek az állam a részvények 1/2-részevel van érdekelve a magyar kir. államvasutak forgalmi érdekeinek rovására, mindenképen az osztrák államvasutak érdekeit és céljait mozditja elő — teljesen negatív szerepre van kényserítve, és hogy ilyeneken dacára relative oleso adminisztrációjának üzletkiadásai is alig fedezheti.

El van tehát érve a czél, ténylekben van behoznyitva, hogy az állami pályavizlet, mely újabb időben főleg a kamatbiztosítási rendszert adoptáló államokban a közgazdasági fejlődés nélkülűzhetlen alapnyozójének van elismerve, Magyarországhoz, hol az a versenyviszonylatoknál fogva kétszeres fontossággal bír, nem bizonyult életképesnek?

Azok, kik ezen czél elérésére és ezzel kapcsolatban az állami nyelv és hazai erők elnyomasára közreműködtek, a magyar királyi államvasutak bérbeadását javasolják; mi pedig azt állítjuk, hogy éppen a csoportosítás gyors és oszkerü keresztvételnek megkönyvítése érdekében mindenképen az osztrák államvasutak törekvéseit, forgalmi monopoliumát ellensúlyozni képes megbízható hazai szakerek befolyását kell a csoportosítandó pályák üzletvezetésére biztosítani. A bérbeadás az ismert viszonyok között csak akkor tartanak figyelemre méltó expedieneknek, ha a csoportosítás kérdésének megoldása, mely a kamatbiztosítási teher jelentékeny lecsökkentését eredményezné, kellekénél hosszabb időt fogna igénybe venni.

Ezen, itt csak vázlatosan, felületesen érintett eredményekből megítélhetjük tehát az idegen érdekek megtelepedésének az állam pénzügyére visszaható káros következményeit; de nem is lehet ez másoké, mert az állam nyelv és vele a hazai erők rendszeres mellözése folytán az idegen érdekek befolyás ennyire, akadálytalanul megizmosodhatik.

AUSZTRIA.

Budapest, márczius 8. Az ő felsége dalmátiai útjára vonatkozó hírek Bécsből demontirozzák. Ő felségének az olasz királyiál Brindisiben leendő találkozásáról nem tudnak semmit az illetékes körökben; ő felsége nem is fog Brindisibe és Nápolyba utazni. „P. Lloyd” bécsi távirata szerint alaptalan azon hír is, hogy a koronaherceg ő felségét kíséri fogja. A dalmátiai út programját még meg kell állapítani, s a végzet Rodich dalmátiai helytartó most Bécsbe hivatott. Az utazás nem e hó végén történik meg.

A tartománygyűlések egybe-hívását tartalmazó patenset a bécsi miniszterek szombaton a képviselőházban aláírták. A tartománygyűlések egy részét április 6-án nyitják meg, némely koronatarományokban azonban 7-kén.

A képviselőház szombati ülését az épületáru vonatkozó törvény néhány cikkelyének vitatása töltötte be. Mindössze csak az 5. §-ig lehetett eljutni. Végzetek most módosítványt benyújtásában lettek kedvők a képviselő urak az adómentesség kiterjesztése tárgyában. Az eredmény az volt, hogy a 2. §-t, melyben az adómentességi esetek felsorolnak, a sok változtatási indítvánnyal együtt a bizottsághoz utasították vissza.

A német-cseh képviselők konzervenszóké nyilatkozott iratot küldtek Ban h o s miniszternek. Sajnálatakat fejezik ki abban Banhans betegsége fölött s azon reményről, hogy nemokára ismét felveszi hivatalos működését. Mintegy 50 képviselő írta nevéét ez irat alá, a baloldal, a centrum és a haladási clubb tagjai. Azonban dr. Herbst neve hiányzik az aláírások közül. Ez természetes is, ha meggondoljuk, hogy éppen ő mily gyakran elnevezte Banhans képviselőházi előterjesztéseit.

Katonai körökben sensatit okozott az a hír, hogy felsőbb helyen a vadászcsapatok feloszlását czélelőznek. A bécsi lapok ez intézkedést igen

elhírázótnak mondják; s az arra vonatkozó hírek nem tartják hitelesnek. A vasúti bizottságban a kormány részéről kijelentették, hogy a przemysl-lupkowi vasutnak juttatandó kedvezményekről szóló törvénynek a legfelsőbb szentesítését csak akkor fogják megadni, ha a magyar kormány is majd analog törvényt hoz.

A berlini „Nat. Ztg.” igen érdekes bécsi levelet közöl, melyben az Offenheimer-pör kimenetelét a ő felségére gyakorolt hatás írja le a levelező. E közleményről a felcélosság természetesen a „National Zeitung”-ra hárítva, megismertették azt olvasóinkkal:

„Talan senkire sem gyakorolt az Offenheimer-pör kimenetelére oly mély hatást, — írja a bécsi levelező, — mint Ferencz József császárra, s minthogy hangulata nem sok idő múlva kétségtelenül mint dús következményű politikai mozzanat fog érvényesülni, legyen szabad azt nyilvánosan is szóba hozni.

Beavatott körökben ismeretes, hogy a császár, Auersperg miniszterrelökkel teljesen egyetértve, az osztrák pénzügyi romlás kezdete óta ennek okát nem abban látja, hogy a saját sulya alatt összerokkadt „legmagasabb hasznosítási rendszert” nem segítettek mesterségesen ismét talpra, hanem abban, hogy a „pénz vandálmának” előbb szabad utat engedtek s most meg nem büntetik őket. A mi a császár személyét illeti, ő szelid gondolkodású s minden üldözés ellenessége. Véleményét így szokta nyilvánítani: „Ha a mi szép Ausztriánkban a mammothhájra hangzik, a legjobbak is neki rugaszkodnak.” Midőn pedig nemrég a felső arisztokratia egyik az urak házába kivezetett tagja, ki egy tönkrcjuttot részvénytársulat ellen indított vizsgálataban keverve, a fenytő törvényeknek kiadott, a császár, ki az illetőt úgy tekintti, mint kit csak úgy önkénytelenül behalóztak, így szól: „Az öreg... gróf fenytő törvények előtt? hisz ő sokkal inkább a bolondok házába való, mint az országos törvényeszek elé.” — De ne feledjük, mely különbséget tesz a császár általunk idézett szavaiban azok között, kik a szilenczi eszeveszésben inkább elámulott áldozatoknak tekintetők „követők” és azon üzelmek raffinnozott előlézői között. Ez oldalról tekintve Offenheim felmentését, majdnem felfoghatlan esemény, mert rendszeren épen a „polgárok”, a „közposztály” viselkedését az alapító clique iránt legnagyobb ellen-szenvvel.

KÜLFÖLD.

Francoziaország keleti politikája. Budapest, márczius 8. Mit higyjünk Francoziaország külpolitikájáról? Azt, a mit Deceaz herceg hivatalosan hirdet, vagy azt, a mit a német lapok állítanak? Deceaz minden rendelkezésére álló eszközökkel meg akarja győzni az európai közvéleményt arról, hogy Francoziaország mindenképen az európai béke fontartását óhajtja s keleten is békés szellemben igyekszik hatni, — míg a legkiválóbb nagy német lapok kétszínű politikával vadolják Francoziaországot, mint a ki hivatalosan békésen nyilatkozik s a l a t t o m b a n délszlávokat forradalomra izgatja.

Magyarországra nézve annál fontosabb a kérdéselt tisztázása jönni, mert a német lapok Francoziaországot egyenesen azzal fontartását óhajtja s keleten is békés szellemben igyekszik hatni, — míg a legkiválóbb nagy német lapok kétszínű politikával vadolják Francoziaországot, mint a ki hivatalosan békésen nyilatkozik s a l a t t o m b a n délszlávokat forradalomra izgatja.

Magyarországra nézve annál fontosabb a kérdéselt tisztázása jönni, mert a német lapok Francoziaországot egyenesen azzal fontartását óhajtja s keleten is békés szellemben igyekszik hatni, — míg a legkiválóbb nagy német lapok kétszínű politikával vadolják Francoziaországot, mint a ki hivatalosan békésen nyilatkozik s a l a t t o m b a n délszlávokat forradalomra izgatja.

Magyarországra nézve annál fontosabb a kérdéselt tisztázása jönni, mert a német lapok Francoziaországot egyenesen azzal fontartását óhajtja s keleten is békés szellemben igyekszik hatni, — míg a legkiválóbb nagy német lapok kétszínű politikával vadolják Francoziaországot, mint a ki hivatalosan békésen nyilatkozik s a l a t t o m b a n délszlávokat forradalomra izgatja.

Magyarországra nézve annál fontosabb a kérdéselt tisztázása jönni, mert a német lapok Francoziaországot egyenesen azzal fontartását óhajtja s keleten is békés szellemben igyekszik hatni, — míg a legkiválóbb nagy német lapok kétszínű politikával vadolják Francoziaországot, mint a ki hivatalosan békésen nyilatkozik s a l a t t o m b a n délszlávokat forradalomra izgatja.

európai béke nem zavartatnék meg; ekkor Francoziaország visszanyerné helyét az európai concertben, a nélkül hogy azért megszűnnék köztársasági alkotmánya. De ez lehetetlenség, mert a keleti kérdés annyigyananyagot rejt magában, — oly különféle európai érdekekkel áll kapcsolatban, hogy azt egy európai háború nélkül meg nem lehet oldani.

A mondottakból kitűnik, hogy a francia republika külügyminiszterének, ha a jelenlegi kormányformafőnnyomradását óhajtja, a béke fontartását minden más érdek fölébe kell helyezni. Ez érdekek szemben az északi hatalmak szövetségének szétrobbantása csupán másodrendű érdeké válik, mely a főérdekekkel összeütközik s azzal merőben ellenkezik.

Minden jel oda mutat, hogy Alfons király személyére a spanyol udvarnál létező reactionarius áramlat kedvelést nyert. Ugy látszik, jól tudta a vaticán, mit cselekszik, midőn oly késnek mutatkozott Alfons kormányát elismerni. A spanyol közköztársasági miniszter egy köriratot, melyet az egyetemen előjáróhoz intézett, egészen clericalis színezetű s azt állítja, hogy a forradalom megingatta a közköztársaság alapfőelveit, a megingyvit teljes szabadságot engedélyezett a vallás és erkölcs kérdésében. A cultus-budget újra régi magasságára emeltetett, s a polgári házasság, mely már évek óta fennáll, újra megszüntetett. A spanyol kormány oly irányban működik, melynek éle a vallásbuzságot ellen van fordítva. De maga a király is halgat, midőn tőle szabadulv nyilatkozatot várnak.

Igy nem felelt a német követ üdvözöl beszédének azon passusára, melyben ez a politikai szabadság hangsúlyozta. Hasonlóképen hallgatásról mellőzte Alfons az angol követ nyilatkozatát, mely szerint ez reményét fejezte ki az iránt, hogy Alfons alkotmányos utat fog követni. Mindez a reactio befolyásának növekedését bizonyítja.

Akadémia.

Az akadémia mai ülésén, melyen Stoczek József, a matematikai s természettudományi osztály elnöke elnököl, Wartha Vince ujjanon megválasztott levezető bizottság tagjává választották, bemutatva az általa és Schuller tanártársával által föltálat, illetőleg módosított Bunsen-féle üveggyezetett calorimetert. Ezen készülék arra való, hogy vele a legeszkélyebb tárgyak fajmelegét pontosan meghatározhasunk, s Bunsen-féle az eredeti föltálatás érdeme, bár előtte már 1848-ban Sir John Herschel és 1834-ben Hermann szent-pétervári tanár léptek föl hasonló czélra. Mindazáltal Bunsen készüléke sem föld meg teljesen a mai kor fokozott gyakorlati igényeinek a mennyiben a hozzá megkivánított anyag — vegytiszta hó — ritkán megszerzhető s ritkán megbízható lévén a számítások matematikusokká válnak, úgy hogy csupán egyszer vettek meg a Bunsen-féle készüléknek gyakorlati hasznát nagyobb tudományos feladatnál. Wartha-Schuller-ek a tiszta havat jéggel pótolván, oly készüléket állítottak elő, mely ép oly pontos, mint tartós, könnyen kezelhető, s telen-nyáron biztosan használható. Ertekezést ezután részletesebben ismerteti az általa javasolt készüléket egy nagyobb rajz közvételével és aztán néhány kísérletről tett jelentést.

Ujdonságok.

Budapest, márcz. 8. A Nyári Pálnak Nyiregyházaán állítólagos siremleket tárgyalván kiküldött bizottság elfogadta Gerenday Antal tervét, mely szerint a 11 lab magas sziklatömböt ábrázoló emléket — mauthauseni gránitból — 1880 fokra kerül. Az emléket oldalon egy eszovolt palánkon a következő felirat lesz: „Nyári Pálunk Pestmegye.” Minthogy az emlékre körülbelül 6000 frt gyűlt össze, a fenmaradó összeget a Nyári Pál által annyi közlelemmelletésített nyiregyházi iskolára fordítják, a tanítót és iskolás fiukat illetve az emléket környezendő 800 öles park fontartására és gondozására.

A hídeg ellen nem volt panasz: az idén se Magyar-, se Olaszországnak. Hanem seholt sem követelt a fagy annyit áldozatot, mint Felső-Sziléziában. A közeli erdőben a napokban egy elhamvadott tiz körül hét czigányt találtak egy csoportban — megfagyva.

A hóvédmenházra f. évi febr. hó 16 — 28. diki köz alatt 469 frt 81 krnyi adakozás gyűlt be.

Egy szep asszony öngyilkosságáról értesítik a „Ref.”-et Kaposvárról. Hermann Manoné, született Foly asszony golyórtó pítet az évbet, mely azonnali halálát okozta. Az eset mindenki előtt talány. Szep és boldog volt mint lány; szep és boldog mint menyecske; gondok helyett mindig örömmel könyöztek; vágya nem maradt teljesületlenül. Szerette férjét és atyját — és mégis bubanatása s kétségbe eszté tásztá őket. Mi okon nem tudja, nem is gyanítja senki. A halott arca a ravatalon is oly mosolygó volt, mint az életben.

Gyilkosságról értesítik az „Alföld”-et Lippárdon. Pénteken délelőtt a radnai erdőben Lakner Antal m. kir. erdőőr egy idei tatonai avatás alkalmával besorozott ujjercz orgova meggyilkolta; és pedig azért, mert hiányosan ölle rakott fakszélletet átvenni vonakodott. Amint ugyanis a szerencsétlen erdőőrül egy másik munkás ölfájának átvételével foglalkozott, az ujjercz hátulról felszélével oly sulyos két csapást mért nyakosságjára, hogy az erdőőrülök, kinek feje a második csapásra mellére hanyatlott alá, — pár perc múlva életlenül összerokkadt. A gyilkos erre fejszét a hóban megmosta és egészen nyugodtan a szülő hához visszatért, — hol is ebédet kért s étkezés után, véve katonai könyvecskéjét — nyomatlanul elment.

Forgalom-megnyitás. A m. kir. államvasutak igazgatóságának lapuk után arról értesítik a közönséget, hogy a károlyváros-fümei vonalon Kameral-Moravica és Fiume között hóvizatar következtében beállított forgalom folyó évi márczius hó 6-kán ismét megnyitottatik.

Halalozás. Bónis Borbála és férje dr. Kun Zoltán, — Bónis Bertalan, György, Etelka és András testvérek — fájdalommal szívellel jelentik öz. Bónis Bertalannal szül. Ragályi Anna asszonnyal az önfeláldozásig pártalan s felejtethetlen emlékü szerető élete anyának, folyó hó 5. kén, esti 9 órakor, élete 44-dik évében, rövid szenvedés után tetemű gyzásos kimúltat. A boldogult hült tetemű folyó hó 7-kén tetették a ref. egyház szertartása szerint Szalonnán a családi sírboltba. Béke és áldás poraira! — Pallavicini Alphonse örögről meghalt Bécsben f. hó 7-kén élt 68. évében.

5. febr. Irta Sardon V. Fordították: Paulai Ede és Szerdahelyi K. Az indulót szerette Nikóles Szándor.

Vár-színház. Ma, kedden, márcz. 9-kén, a színeszeti tanoda növendékei által, mérsékelt helyárák mellett: „Borira derü”. Számmú 1 felvon. Irta Girardinó Emilia. Fordította Feleki. Ez követti: „Ki mer, nyer”. Vigjáték 2. febr. Irta Scribe, Fordította Remella — Gátrótkőn, márcz. 11-kén: „A nők az alkotmányban”. Irte deti vigjáték 3 felvonásban. Irta Tóth Kálmán.

Táviratok.

London, márcz. 8. 26 angol püspök kitávirányt bocsátott ki, melyben a rituális körtörökveit elítélik és a közönségnek a papokhoz való szorosabb csatlakozását kívánják, hogy egyesítve szembeszálljanak a romanisáló irányzatokkal és a refo mátió elveit a nemz. egyház kebelében érvényre emeljék.

Bécs, márcz. 8. (Képviselőház.) A kormány előterjesztet javaslatát az elbengemennasatteli mellék pályáról. Schaup interpellál az Erzsébet-pálya tőli mentrendének kényvelmentéséi miatt, tekintettel főként az élelmiszereknek Bécsbe szállítására. Mergner indokolja az összeférhetlenség indítványát; Lienbacher óhajtja, hogy a bizottság /zen indítványt szélesebb alapokra fektesse, mely azután a 15-ös bizottsághoz utasítatik. Következik az építelődől szóló javaslat tárgyalásának folytatása.

München, márcz. 8. A hadügyminiszter benyújtotta a képviselőházban a 3/10 millió frtnyi rendkívüli hitel iránti javaslatot, mely összeg fölszerelési czelokra van szánuva. A katonai hivatalok jogi viszonyait illető törvényjavaslat 76 szoval 67 ellen visszutasítottatik, mivel az elfogadáshoz a beadott szavazatok 2/3-része kívántatik meg.

Bécs, márcz. 9. (Zárlat.) Hitelrészvény 220.—, Galiczia 228.50. Allamvasut 314.—, Rente 71.70. 1890-as 112.75. 1864-es 123.—, Ezüst 105.10. London 111.25. Unio-Bank 102.25. Altal. építé-bank 112.50. Magyar földhitel 76.25. Angol-osztrák 136.—, Lombard 139.50. Tramway 117.—, Hitelsorsjegy 169.75. Napoleon-or 8.89. Arany 5.24. Frankfurt 54.—, Porosz pénztarv. 63.65. Török sorsjegy 56.70. Angol építébank 35.—, Municipalbank 25.—, Szarv.

Bécs, márcz. 8. (Hiv. zárlat.) M. földtérh. kötv. 78.75. Salgó-Tarján 70.—, Magyar hitel 213.—, Magyar szőlővel 86.90. Erdély 128.—, Magyar. kel. vasút 55.—, Magyar sorsjegy 83.50. Magyar földhitel —, Magyar. vas. kölcsön 99.60. Angol-magyar 19.—, Angol-osztrák 136.—, Franco-magyar 60.—, Alföld 129.50. Magyar. kel. vas. 119.50. Kel. vasuti előbbis. kötvény 67.50. Tiszai vasut 193.50. Municipalbank —, Győr-Grázi —, Szilárd.

Lombard, márcz. 8. (Zárlat.) Galiczia 104.50. Lombard 248.—, Ezüst-jöv. 69.80. 1860-as 120.—, Bécs 181.90. Románia —, Allamvasut 380.—, Papir-jöved. 65.80. Hitelsorsjegy 361.—, 1864-es 312.—, Hitelrészvény 412.—, Magyar sorsjegy —, Elnök.

Berlin, márcz. 8. Buza 179.—, 183.—, Rozs 149.147. 146.50. 142.50. Zala 168.50. 162.—, Olaj 55.50. 56.20. 58.80. Szees 56.40. 58.40. 60.80. Antwerpen, márcz. 8. Petroleum 100 kilójával 31 fr.

Stettin, márcz. 8. Buza 182.50. 182. Rozs 143. Olaj 52. 52.50. Szees 56.—, 58.80. 59.80.

Nemzetgazdaság.

Az országos gazdasági egyesületből. — A föld árja. — Az országos gazdasági egyesület földmivelségi szakosztályának f. hó 6-kán tartott ülésében dr. Rodiczky Jenő előadói egykustat a föld árjárja vonatkozó fejtegetésével fejezte be. Felhívta ugyanis a gazdasági egyesület figyelmét a föld árjárja, mint a talaj nedvességének hatalmas szabályozójára és a szárazságnak nevezetesen az alföldi síkon nem elegendő méltányolható correctívumára. Sajnálattal említté, hogy gazdáink a föld árjárval csak akkor foglalkoznak, midőn panaszuk van róla, midőn ugyanis színvonalra egészen a gyökerekig hatol, vagy épen a felszire lép.

A talajviz kedvező hatását szóló ugy magyarázza, hogy a rekedő nedvességnek határiden felül, a hol ugyanis a víz a talaj minden hajoséves és nem hajoséves közeget elfoglalja, a talaj minőségéhez képest a föld árjárja, mint a talaj nedvességének hatalmas szabályozójára és a szárazságnak nevezetesen az alföldi síkon nem elegendő méltányolható correctívumára. Sajnálattal említté, hogy gazdáink a föld árjárval csak akkor foglalkoznak, midőn panaszuk van róla, midőn ugyanis színvonalra egészen a gyökerekig hatol, vagy épen a felszire lép.

A talajviz kedvező hatását szóló ugy magyarázza, hogy a rekedő nedvességnek határiden felül, a hol ugyanis a víz a talaj minden hajoséves és nem hajoséves közeget elfoglalja, a talaj minőségéhez képest a föld árjárja, mint a talaj nedvességének hatalmas szabályozójára és a szárazságnak nevezetesen az alföldi síkon nem elegendő méltányolható correctívumára. Sajnálattal említté, hogy gazdáink a föld árjárval csak akkor foglalkoznak, midőn panaszuk van róla, midőn ugyanis színvonalra egészen a gyökerekig hatol, vagy épen a felszire lép.

A talajviz kedvező hatását szóló ugy magyarázza, hogy a rekedő nedvességnek határiden felül, a hol ugyanis a víz a talaj minden hajoséves és nem hajoséves közeget elfoglalja, a talaj minőségéhez képest a föld árjárja, mint a talaj nedvességének hatalmas szabályozójára és a szárazságnak nevezetesen az alföldi síkon nem elegendő méltányolható correctívumára. Sajnálattal említté, hogy gazdáink a föld árjárval csak akkor foglalkoznak, midőn panaszuk van róla, midőn ugyanis színvonalra egészen a gyökerekig hatol, vagy épen a felszire lép.

A talajviz kedvező hatását szóló ugy magyarázza, hogy a rekedő nedvességnek határiden felül, a hol ugyanis a víz a talaj minden hajoséves és nem hajoséves közeget elfoglalja, a talaj minőségéhez képest a föld árjárja, mint a talaj nedvességének hatalmas szabályozójára és a szárazságnak nevezetesen az alföldi síkon nem elegendő méltányolható correctívumára. Sajnálattal említté, hogy gazdáink a föld árjárval csak akkor foglalkoznak, midőn panaszuk van róla, midőn ugyanis színvonalra egészen a gyökerekig hatol, vagy épen a felszire lép.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

(HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

1875. márczius 6-án

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Kötvények', 'Bécsi Tőzsde', and 'Magyarországi Pénzügyi Társaság'.

Pesti közúti vaspálya-társaság. HIRDETÉNY. A „Pesti közúti vaspálya-társaság” X. rendes közgyűlése. f. évi márczius 18-án d. e. 10 órakor az evang. iskola termében (sütő-utca 1. sz.) fog megtartatni.

Az érmekek, ásványok és régiségek IRODÁJA a régi Lloyd-épületben ajánlja gazdag raktárát minden kor- és országbeli PÉNZEK- és ÉRMEKBÖL; RITKA ÁSVÁNYOKBOL.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedés által megszereshető: URBÉRI KALAUZ.

Közégségi jegyzők, ügyvédi vizsgára készülő kezdő ügyvédek és bírák használatára. TÓTH LAJOS. köz- és váltó-ügyvédi, Pest megye volt tiszti főügyésze. (8-rét, 408 lap.) Fűzve 2 forint 50 krajczár.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: GYÜRKY ANTAL. GYAKORLATI UTMUTATÁS.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és kapható: AZ UZSORA-ÜGYBEN PAULER TIVADAR igazságügyi miniszter ur 5 nagyméretűségűhöz benyújtott EMLÉKIRAT. Guszmán Dénestől. A budapesti és nagybányai népkonyhák javára. Ára fűzve 20 kr. Mit köszönünk a forradalomnak? Ára fűzve 40 kr. A JOGI TANULMÁNY legújabb szervezete. Alap- és államvizsgálatok, tudori szigorlatok, az új ügyvédi vizsgálat, és a budapesti egyetem nyári félévi tanrende. Joghallgatók és jogvégzettek számára. Összeállította LEITNER FERENCZ. Ára fűzve 30 kr. Franklin-Társulat nyomdája (egyetem-utca 4. szám.)

Hismert tény, hogy a csoda-tapasz Rix Vilma asszonytól (orvos özevnye Bécsben, Städt, Adlergasse 12, sz. 12) a szepi-let, majfoltok, pattanásokat, porszemeket és bőr-aknát, himlő-he-lyeket, redőket, vörös orrt, és kiváltképp mind-az arcz-vagy a testről nyomtatani mindenkorra elűntet. Irasheti biztostékkal — 1 tégely csoda-tapasz használata után — 1 tégely csoda-tapasz használata után — 1 tégely csoda-tapasz használata után — 1 tégely csoda-tapasz használata után.

HECKENAST zongora-terme Budapest, váci-utca 1. sz. a. A bel- és külföldi lehrésőbb gyárak raktárában állandoan, a legújítások árak mellett képviselvének. Amerikai, bécsi és stuttgari harmoniumok a legszebb választékban készletben tartatnak.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Történelmi könyvtár. A magyar nép- és ifjuságnak ajánlja. Színes b. ritékba fűzve. Ára egy-egy fűzetnek 40 kr.

A természet könyve, közérdekű olvasmányok a természettudományok köréből. BERNSTEIN A. német műve után. I—VI. fűzet. Egy fűzetnek ára 50 kr. — A mű összesen husz fűzetre van tervezve, egy pótkötettel; havonként egy fűzet jelenik meg; melynek ára 50 krajczár. ELŐRAJZ. A tudomány minden ágazata között a természettudományok azok, melyeknek terjesztése és ismertetése sok hiányban szenvedő tanrendszereink a legkevésbé gondolt fordít. Felsőbb és alsóbb tanintézetekben egyaránt még ma is sokkal nagyobb súlyt fektetnek a holt nyelvek tanítására, mint a mindent föntartó, minden élet alapföltételét képező természettudományok megismertetésére.

Tíz év Magyarország legújabb történetéből. 1840—1849. KEREKGYÁRTÓ ÁRPÁD, budapesti magy. kir. egyetemi tanár által. I. osztály. A reformi és nemzetiügyi küzdelemektől a szabadságharc kezdetéig. (8-rét VIII: 320 lap.) II. osztály. A szabadságharc kezdetétől annak végéig. (8-rét 444 lap.) Ára a két osztálynak fűzve 3 frt.

ADOMÁK és JELLEMVONÁSOK a magyar színi-életből. (8-rét, 160 lap) fűzve 50 kr. Történelmi ADOMÁK és JELLEMRAJZOK. (16-rét, 310 lap) fűzve 50 kr.

Vertical text on the right edge of the page, including 'Első', 'HA', 'Franklin', 'A lap sz', 'Sztékülö', 'K Ö', 'Eg', 'Ne', 'Eg', 'Gyüj', 'egy tisz', 'Bu', 'A h', 'nem tag', 'tos s esz', 'szenved', 'den óva', 'néha fé', 'kek mé', 'nyira, n', 'züleket', 'általan', 'kon és', 'rabjai.', 'Nem', 'azon pá', 'gődnök', 'gatásuk', 'actió ko', 'vátorszá', 'avagy r', 'zervatív', 'zovics u', 'osztíve l', 'is szólv', 'képvisei', 'szavazm', 'kerül se', 'alatt, h', 'gyen, s', 'bálja sz', 'Az új', 'fecskeje', 'tása” du', 'mán kor', 'elvi-pár', 'eszerben', 'Napló’,', 'vátok ty', 'szabadel', 'megtold', 'vát kor', 'elé terje', 'vezési ja', 'lott nyol', 'dignitári', 'szlavon-r', 'Tehát', 'Do ut de', 'lat. En b', 'párt kebe', 'kovics ur', 'mány ter', 'praxistá', 'olyan alá', 'ügyi actu', 'igazgatási', 'Pedig e', 'nemzeti é', 'hány hét', 'ből mélt', 'rendzer', 'nek terüle', 'mány ren', 'böcsötta', 'ralevő átr', 'után élt', 'kedések', 'vény csak', 'főleg a tís', 'detés, java', 'tárgyazzák', 'Pedig e', 'neti intézk', 'dolog veleg', 'is csak ker', 'jelentősége', 'tartalom', 'formának.', 'tal határoz', 'mány e tisz', 'vet. De m', 'nyolec fői', 'és hordere', 'Kifejtet', 'az új közh', 'kerületnek', 'vezése, mi', 'mágy hata', 'közvetlene', 'részt a n', 'zálja, az al', 'főspánok', 'mert nehez', 'lentőségét', 'tás, de a', 'könnyen n', 'állób az a', 'könnyebb', 'sebb és sza', 'gyar állam